

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egy évre	6 ft. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garmond
sorért vagy annak tőrfogatáért
4 kr., s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj-fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyitott” rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltnének.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetések, nyitott cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld” cz. politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 ft. — kr.
Fél évre	3 ft. — kr.
Negyed évre	1 ft. 50 kr.
Külföldre egy évre	8 ft. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

Az előfizetési pénzeket kérjük Kézdi-Vásárhelyre a kiadó-hivatalba küldeni.

A „Székelyföld” kiadó-hivatala.

Megyei társadalmunk.

Csik-Szeredán, 1885. decz. 28-án.

Csikmegye országunknak egyik határ-vidékét képezi; távol az ország központjától, nagyobb részben bércezes talajjal és számos — a kezdetleges műveltségi állapothoz nagyon közel álló — román lakossal nincs abban a helyzetben, hogy versenyt tarthasson azokkal a megyékkel, melyek közelebb vannak az ország szívéhez, vagy a művelt nyugoti népek hazájához.

Az élénk kereskedés, a fejlett ipar, a fokozott közlekedési eszközök, az ezek segélyével növekedő népesség teremti a művelt társadalmat. Ily vidéken, hol

azok kisserűtek, gyérek: az értelmiség, az ugynevezett tevékeny társadalom, nagy részben csakis az itt-ott szükség-szerűen rendszeresített különféle hivatalok munkásaiban határozódik s találja fel alkatelemét. E társadalom küzdelme, melylyel közczélokra törekszik, aránytalanul nagyobb és nehezebb, mivel kedvezőtlen területi és népmozgalmi viszonyokkal kell szemben állania.

Bár eléggé elkésve, de mégis mindig idején, élénk társadalmi mozgalom indult meg megyénkben is a magyar nemzeti közművelődés emelésére. Megyénk társadalmi sem maradt hátra: az Imets F. Jákó csiksomlyói főgymnasiumi igazgató ur által mára összehívott gyűlés az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület fiók-egyletévé alakult. A gyűlésen megjelent és aláíratkozott tagok száma nem épen nagy érdeklődéssel tanuskodik; reméljük azonban, hogy minden igaz magyar hazafi kötelezettségének fogja ismerni ezen magas és fontos cél pártolását.

Imets F. Jákó ur megnyitó beszédéből és Mikó Árpád gyergyószentmiklósi szolgabíró ur felszólalásából eléggé meggyőződhetünk, hogy a mi legmagyarabb megyénkben is a közművelődési egyesület eladásos működésére igen nagy szükség van; tudjuk azt, hogy megyénk lakosságának is egy nagy része még magyarul sem ért, a haza nyelvén honfiai érzelmeinek kifejezést adni nem tud s az esetleg jelentkező idegen czélú befolyások ellenében hajlama daczára

sem képes kellően védekezni s hazája iránti szeretetében tántoríthatlanul megerősödni.

Megalakult fiók-egyletünk hatalmas tényezőt nyert, midőn megyénk közszereket- és tiszteletben álló főispánja az elnöki tisztelet elfogadta s ennek vezetőjévé lett.

A megye értelmiségéhez tartozók egy része még ma is visszatartja magát. Ezeket serkenteni, lelkesíteni kell a békés és nagy munkára. Hívjuk őket, mert nem elég azt mondani: „Én magyar vagyok”, hanem áldozni, fáradni kell szellemileg úgy, mint anyagilag, ki-kitehetése szerint. A békének is vannak harcjai: ide tartoznak ama küzdelmek, munkák, melyekkel közczélokra lehet elérni; a közczélok elhanyagolása szintén veszély a hazára nézve. Feltehető a munkára, a közbéke dicső harcára! Mutasuk meg az idegen nemzetiségeknek, hogy közművelődési törekvéseink nem abban culminálnak, hogy őket anyanyelvüktől megfossszunk, hanem abban, hogy legyenek magyar honfiak s hogy velők edes hazánk nyelvén beszélhessünk.

Mutassuk meg, hogy mi úgy tiszteljük nemzetiségünket, mint a magunkét általuk tiszteletben tartatni kívánjuk. Ne legyen e megye értelmes lakói közt egy se, ki nem tagja a magyar közművelődési egyesületnek! Tartsunk össze!

Tevékeny társadalmunk nagy részben a különböző hivatalok munkásaiból

kertülvén ki, kell, hogy az intéző hatalom is az egyének megválasztásánál a létérdeket képező nemzeti közművelődést szem előtt tartsa. A tisztviselők, különösen azok vezetői, legyenek egyidejűleg ápolói s vezetői a nemzeti közművelődésnek, példaszerűek legyenek a tiszta erkölcsben, igaz vallássosságban s a hazaszeretetben, mert a tiszta erkölcs és vallássóság nyilvános jelzője a családiasságnak; már pedig az szeretheti igazán hazáját, ki családját is szereti.

Országunk kormánya segít anyagilag; nyújtson e mellett azonban elfogulatlan szellemi tényezőket is, kik viszonyainkat ismerik, társadalmi törekvéseinket elősegíteni készek, mert az anyagi támogatás kárba vész ott, hol megfelelő szellemi erő nem gyümölcsözteti azt.

Értelmiségünk összességének egyesült erejére, buzgalmára van szükségünk; reméljük s elvárjuk a teljes egyesülést. Így lesz megyénk méltó része hazánknak, s társadalmi a közművelődés fokozása által majd, nem mint ma, még részben bémult, de teljes üde tagja a magyar nemzettestnek.

A gyűlésről lapunk más helyén.

Hugor.

Csik-Szereda, 1885. decz. 30.

Tekintetes szerkesztő ur!

Karácsony második napján mult egy éve, hogy Kolozsváron megalakították az erdélyi közművelődési egyesületet. Az akkor még szóbeszéd tárgyát képező kulturegylet,

A „Székelyföld” tárczája.

Az aranyhalak.*)

Irtá: Sipulusz.

Van nekem egy igen jó barátom, régi iskolatársam, a kinek az érettségi vizsgálaton megcsináltam a latin és görög írásbeli dolgozatát.

Az apja antikvárius s pompásan berendezett ódon könyvkereskedése van. E mellett egy képes hetilapot ad ki „Csütörtöki Újság” czim alatt. (A derék lap mindig szombatban jelenik meg.)

Az apjával már nagyon régóta összeköttetésben állottam: diákkoromban az ő boltjából fődöttem — szivarszükségletemet, oda hordván eladni fölösleges iskolakönyveimet. Kátrány Mózes különben a szombatosokhoz tartozott (terézvárosi szekta) s fia Jónás is ezt a hitvallást követte.

Jónással egy magán-nevelőintézetbe jártunk, egy olyan kitünően berendezett nevelő-intézetbe, ahol mindig rosszul tanulnak, de mégis jól vizsgáznak a diákok.

Az intézet egy kétemeletes házban a második emeletén volt; az első emeleten egy vén kisasszony lakott, a kinek az osztrák-

magyar monarchiában legtöbb oka volt átkozni a königgrázi csatát: ott t. i. két völgyébe esett el. (A pletyka házmesterné szerint egyetlenegy völgyébe se volt s az is Szolferinónál esett el; a mi előttünk nem vált hátrányára a kisasszonynak, sőt öregbíté — a korát.)

A kisasszony nagyon haragudott ránk diákokra, bár egyikünk sem tartozott azok közé, a kik Szolferinónál hiába maradtak (rá nézve) életben. Az igaz, hogy mi rettentő tombolásokat vittünk véghez a feje fölött, a mitől nemcsak ő, de összes kutyái, macskái, madarai is a falnak mentek. Még csak aranyhalai tudták megőrizni hidegvérüket.

Aranyhala volt vagy tíz, szép kövér, vígan uszkáló, egy nyitott tetejű kis akváriumban. Sokszor ki-kítették őket az alattunk levő első emeleti folyosóra sütkérezni. Egy holdvilágos nyári este mi 8-ik osztályosok kint ültünk a folyosón és szivaroztunk. Egyszerre csak Jónás konstatálja, hogy Dorottya kisasszony kint felejtette az aranyhalait a folyosón.

Hóhó, ezt az alkalmat nem szabad elszalasztani. Micsoda juxot lehetne az aranyhalakkal csinálni?

Jónás azt indítványozta, hogy öntsünk tintát a vízbe.

Ezt meg is próbáltuk; de a Dorottyaék

szomszédságában még ébren voltak s nem férhettünk a másik sarokban uszkáló halakhoz.

Ekkorra Jónásnak már új ötlete támadt. Horgásszuk ki a halakat.

Hamarosan gombostűből horgot görbítettünk, legyek közt pusztítást vittünk véghez, s egy félóra múlva kezeink közt volt tíz darab sárga aranyhal. Micsoda élvezet az, a második emeletről horgászni! Tessék csak megpróbálni.

A halakkal gyorsan bevonultunk, spirituslámpán vizet forraltunk, s nem sajnáltuk megfőzni a drága kis portékákat.

De nem ettük meg. Jónás ugyan ajánlkozott, hogy ő halászlét készít, de az a nézet jutott érvényre, hogy a halászlé — Dorottya kisasszonyt illeti meg.

Ennélfogva a főtt halakat szépen visszaregettük a medenczébe, s mi pokoli boldogsággal aludni mentünk.

Rá félóra égháboru tört ki s a felhők olyan pazarlást vittek véghez a menekő csapásokkal, hogy bátran gondnokság alá lehetett volna helyezni őket. Én magam tizig olvastam. Aztán elaludtam s azt álmodtam, hogy a tizenegyedik mennykő belém csapott.

De iszen legnagyobb volt az a menekő, melyik másnap reggel mindnyájunkba csapott.

Dorottya kisasszony cselédei korán reggel fölfedezték a főtt halakat és a sületlen tréfát. Jajgatva rohantak urnőjükhöz, a ki (csodálatos éles látás!) rögtön ránta veté a sanda gyanut s nemcsak igazgatónkat verte föl, hanem még a rendőrségre is elszaladt.

Mikor onnan egy rendőrtisztel visszatért, már az egész nyolczadik osztály Dorottya kisasszony előszobájába volt koncentrálván.

Rendőr bácsi — szokás szerint — megállapítja a tényálladékat, mely ez volt: Eleven halak felejtettek kint és főtt halak találtak meg. A 8-ik osztály későig kint ült az este a folyosón, csak ő követhette ezt el.

— Igaz ez? — kérde a rendőr elfojtott nevetéssel.

— Nem! — felelők egyhanguan.

— Hát ki tette ezt?

— A nagy természet! — felelt Jónás ünnepiesen, s mindnyájan kíváncsian néztünk rá.

— Hogy-hogy? — kérde a rendőr.

— Nem hallották az éjjel az égháborút? — folytatá Jónás — nos, egy vagy két villámja vízbe csapott, fölforralt a s halak megfőttek.

— A legtermészetesebb magyarázat, — szoltam bele én is, visszanyerve hidegvéremet — a fizika összes törvényei mellettünk szólnak.

*) Lásd irodalmi rovatunkat.

melyhez méltán sok reményeket fűztek, ma már terebélyes fává nőtt ki magát. Gazdag mint szegény szívesen járult filléreivel ama nemes cél elérésére, mely az erdélyrészi magyarságot egy testté akarja alakítani. Minden magyar ember a lelkesedés tüzeit hordá szívében, midőn hallá, hogy ama nagy eszme, melyet Kolozsvár derék polgárai felkaroltak, a valóság stádiumába jutott.

Ugyanezen lelkesedés tüze lengte át a csiksomlyói román kath. főgymnasium nagylelkű igazgatóját, Imets F. Jákót, midőn folyó hó 21-én hazafias szellemben irt felhívást küldött szét Csikmegye polgáraihoz, melyben felszólított, hogy sorakozzunk mi is ama zászló alá, mely hivatva lesz bennünket megszilárdítani a magyar földön.

Eme felhívás folytán a megyeház nagyszobájában folyó hó 23-án Csikmegye közönségének színe-java megjelent.

A gyűlést Imets F. Jákó gyönyörű beszéddel nyitotta meg, melynek tartalmát jövő számunkban közöljük. Ezután felfüggesztette 1/4 órára a gyűlést, mialatt a kiküldött kandidáló bizottság a megválasztandó tisztségviselőket lajstromát állította össze.

A közgyűlés egyhangulag elnökké Mikó Bálint főispánt, alelnökké Imets F. Jákót és Beze Antal alispánt, titkárrá Molnár Lajost, pénztárnokká Petres Antalt, ellenőrré Salamon Alajost, tiszti ügyészé ifj. Molnár Józsefet és azonkívül 20 bizottsági tagot választott.

Ezután Mikó Bálint az elnöki széket azon kijelentéssel foglalja el, hogy miután ezen egyesületnek célja az idegen nemzetiségeknek megnyerése a magyar állameszmének, a gyűlés bizalma előtt készséggel meghajol.

Győrffy Gyula indítványozta, hogy a már meglevő gyergyói főkegyesület olvasztásukba a most megalakult megyei együletbe. Mikó Árpád, mint a gyergyói főkegyesület elnöke, csatlakozik az előtte szóló indítványához és egyúttal a gyűlést valóban meglepő magvas beszédben felfejtve, hogy nálunk a legmagyarabb megyében is mily szükséges a magyar kultúra fejlesztése: megígérte, hogy a legrövidebb idő alatt oda fog hatni, hogy a gyergyói fiók beolvasztása megtörténjen.

Végül a közgyűlés elhatározta, hogy a beolvasztás után Mikó Árpád az egyület alelnöki sorába lép.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést feloszlatta.

Az egyesületnek idáig 12 alapító-, 91 rendszeres és 16 pártoló tagja van.

— Ugy, tudós urfieskák? — szól Dorottya maró gunnyal — hát ahhoz mit szól a fizika, hogy egyetlenegy hal elevenen maradt, míg a többi meg van főve?

— Hát tizenegy hal volt? — szól belé egy jámbor, de szerencsére minden következmények nélkül, mert Dorottya már az akváriumért futott s czipelte azt be cselédeivel.

Ott uszkált egy lépre (akarom mondani légyre) nem került hal a mozdulatlanok közt. (Huh! Milyen rémes éjszakát tölthetett ez a holttestek között.)

— Hát miért eleven, ha szabad tudnom? Elhűltünk. Erre nem voltunk elkészülve. Jónásban bízunk. Ő előlépett. Megnézte a (kiváltképen) egészen fakó, vedlett aranyhalat, s szóla:

— Ez nem aranyhal.

— Hát mi a csoda?

— „Villamos sajjócz!” Ménkűfogó hal. Olyan, hogy ha a villám hozzá üt, ő is vissza üti. „Pariroz, s neki nem lesz baja.

A rendőrtiszt erőteljes köhögésbe fojtotta nevetését s kijelenté, hogy a vizsgálatot kénytelen „beszüntetni, még pedig alanyi és tárgyi tényálladék hiányában.” Ezzel elrohant, kinevetni magát.

Igazgatónk is méregbe jött.

— Kisasszony, az én növédekimeimet többet ne zaklassa. Vagy ne feledje kint az aranyhalait, vagy ha már kint felejt, állítson mellőlök villámhárítót.

Ezzel diadalmasan távoztunk, s ott hagytuk Dorottyt a főtt halakkal s a tárgyi és alanyi tényálladék hiányával.

Este a „Csillag” vendéglő nagy termében Pauszné Mikó Ilka védnöksége alatt az itteni műkedvelői társulat s annak dalköre az erdélyrészi magyar küzművelődési egyesület javára ének- és színelőadással egybekötött táncmulatságot rendezett.

A daltársulat, Sprencz György vezetése mellett, Huber Károly „Nemzeti zászló” című dalával fényes sikerrel nyitotta meg az estélyt. Ezután a műkedvelő társulat Fredró Sándor lengyel író „Vidor ur” című 4 felvonásos darabját adta elő.

Mind a mellett, hogy az egyes szereplők mind megállották helyüket, mégis unalmasok voltak a hallgatóságra az egyes felvonások közti hosszú időszakok.

Sokkal czélszerűbb lett volna ilyen alkalomra egy rövidebb darab választása.

Az előadást — melynek fél 12 órakor lett vége — táncz követte, mely kiválóan kivilágos kivilágosított.

Ott láttuk Csikmegye szépeinek legszebbikét, Lázár Ámikát, továbbá Lázár Margit, Minier Erzs, Antalfi Róza, Novotny Mariska, Nagy Leontin, Lázár Juliska, Lukács Juliska, Mikó Mária, Enyeter Pepi, Ádám Irma, Kessler Mari kisasszonyok; Pauszné Mikó Ilka, Csabi Andorné, Élthes Jakabné, Nagy Imréné, Csanádi Béláné, Szacsavay Imréné, Geréb Jánosné, Lakatosné, Vajna Tamásné, Pascu Sándorné, Szász Lajosné, Deák Ignáczné, Biálisné, László Albertné, Nagy Sándorné, Madár Imréné, Márton Ferenczné, Booskor Mihályné, Booskor Ádámné, Bakosi Gáspárné, Sprencz Györgyné, Gál Endréné, Gál Károlyné, Pál Gáborné, Endes Józsefné, Kovács Antalné, Hary Gézané, Bogády Gyuláné, Dr. Fejér Antalné, Száva Lukácsné, Szabó Ambrusné, Csédei Istvánné, Szöcs Mártonné, Kovácsné, Orbán Jánosné.

Ez alkalommal csak három kisasszony jelent meg selyem ruhában.

Oroszlán.

Mi hír a nagyvilágban?

Élt valamikor és valahol egy beteg öreg ember, kinek sok nagy gazdaságán kívül volt egy drága palástja, mely oly nagy volt, hogy két világrészre nyúlt ki. Az öreg halálakor felelődt halál-ágyában. Egyik szomszéd, felhasználva az öreg tehetetlen állapotát, egy nagy darabot a palást szárnyából lehasított, azt tulajdonába vette. Egy másik szomszéd, meglátva ezt, részt kívánt a lopott prédából, mit azonban az nem volt hajlandó kiadni. És e miatt összekapva, öre mentek, hajba kaptak s verték egymást, míg csak erejükben tartott. Mikor aztán mindkettőből kifogyott a szusz, összejöttek a szomszédok és az összes falu népe s kibélik a hadakozó feleket, a békesség-csinálásért a hatalmasabbakat megtartván maguk számára a lopott palástdarabot.

E kis mese nagyon hasonlít a szerb-bolgár háborúhoz, s nincs semmi lehetetlenség, hogy Kelet-Rumélia, a lopott palástdarab, valamelyik békéltető nagyhatalom kezében fog maradni.

A Balkán félszigeten a harci zaj elnémult. Vérről kezdették, tintával végeztek.

Miután egy csomó jó bolgár és szerb vér elfolyt volna, a nagyhatalmak idején valónak látták közbeszólani, s az oly sok pénz- és véráldozattal folytatott háború a zöld asztalnál bodor szivarfüst mellett egy néhány tollvonással be lett fejezve. A nagyhatalmak által kiküldött katonai bizottság kimondá, hogy a bolgár is jól harcolt, a szerb is jól viselte magát s most már elég, mindketten haza mehetnek. És a szelid fejedelmek siettek engedelmeskedni a parancs-szónak, mert nem jó a nagyhatalmakkal élbe állani. Sándor bolgár fejedelem mint győzelmes hódító tért vissza fővárosába, Szófiába. Milán király meg szégyenkezve sompolygott haza Belgrádba, a szép Natalia királyné bájos körében keresván vigasztalást azon veszteségért, mely őt az oly szép reménnyel kezdett s oly szomorú véget ért háborúval érte.

A jó Milánt Európa részvéte kísérte e háborúba. Részen volt a jog és igazság, s szilárd, erélyes magatartása megnyeré az egész Európa rokonszenvét. A háború első napjai-

bán példátlan szerencse is kísérte a szerb fegyvereket, diadalmasan nyomultak előre, s az előrelátó harctéri tudósítók már az időt is pontosan megjélték, midőn Milán a bolgár fővárost hatalmába ejti, és alig egy pár nap alatt már a szerb hadsereg minden ponton visszavetett. A sok millió és a tenger vér oda van; s mi e sok áldozat árán szerzett eredmény? ... egy kis harci dicsőség s egyéb semmi.

Sándor fejedelem hirtelen nagy alakká nőtt ki magát; ő lett a nap hőse. Népe imádva veszi körül, a bolgár hölgyek meg koszorút tűznek győzelmei homlokára. Egy ifjú fejedelem, kit népe szeret, a hölgyek meg kitüntettek, igazán boldog lehet, különösen ha az oly fogékony, érző szívvél bír, mint Sándor. És hogy a vitéz hadvezér csakugyan érzékeny szívvél bír, sok érdekes történetke bizonyítja. Egy csinos arcú, karcsú főhadnagyról beszélnek, ki iránt Sándor kiváló gyöngédséggel viseltetik. A fáma azt beszéli, hogy az egyenruha alatt gyöngéd női szív dobog és pedig forrón szerető női szív, mely még a háború veszélyeinek is kitéve magát, hogy a szeretett férfit mellet lehesse. A gyönyörű főhadnagy egykor mint színész tett nagy hódításokat és pedig nem annyira művészetével, mint inkább elragadó szépségével, és most mint hadfi is pompásan megfelel feladatának. Boldog fejedelem, kinek ilyen katonái vannak.

A magyar országgyűlés hazament ünnepeket, a francia nemzetgyűlés meg viharos jelenetek között megválasztotta Grévyt ismét 457 szavazattal (589 közül) a köztársaság elnökévé.

Mig országgyűlési képviselőink otthon csendesen elmélkednek a haza állapota felett, addig a kormánykörökben két érdekes meglepetést készítenek számukra. Az egyik az, hogy Baross Gábor közlekedésügyi államtitkár a magyar államvasutak igazgatója lesz, a másik meg, hogy Szilágyi Dezső, a mérsékelt ellenzék egyik vezére, belép a Tiszakabinetbe és átveszi a belügyi tárczát. Vajjon hogy fogadják honatyaink ezen újévi ajándékokat?!

Mig a Balkánon az Európát fenyegető vihar elmúlt, a nyugati tengerparton egy rém: a kolera, kezdi emelgetni fejét. Már évek óta rémítgeti Európát e szörnyű járvány, s dacára a tömérdek övrendszabályoknak, ezrenként szedé áldozatait különösen a tengerparti vidékeken. Eddig leginkább a forró nyári napok alatt dühöngött, és most, ime, tél közepén üti fel fejét Triesztben. Nem lehetetlen, hogy egy szép napon nálunk is szerencsét próbál. No, csak jöjjön; van nekünk oly prezervatívánk, mely többet ér Dr. Koch minden elméleténél. Legyen a kolera anyaga bárminő szerves lény: ha a mi öreg Neme-rénk végig száguld a székelő rónán, tudom, hogy a kolera eszeveszetten rohan vissza Talánországra felé. Aztán meg prezervatívának a töltött káposzta is megjárja!

Ha eljön a szép karácsony, a legkeresettebb cikk a szegény gyermek. A tömérdek jótékony egyület szükségleteit alig képes fedezni a szegény gyermek állománya. Az egy-leteknek elő van írva, hogy karácsonykor egy néhány tucszat fel kell öltöztetni, s e quantumot aztán a föld alól is elő kell állítani, mert hát a már megkésztett meleg téli ruháskák nem maradhatnak gazdátlanul. A fővárosi lapok hasábszáma közlik a jótékony együletek karácsonyajándékait. Annyi ember-szerető gyöngéd női szív gondoskodik róluk, hogy azt kell mondanunk, hogy mainapság, a jótékony dicső korszakában, legboldogabb állapot: szegény embernek lenni.

Szegény bajor király! Neki ugyan nem sok jót hozott a karácsony, s tán az újév sem fog változtatni azon nyomasztó helyzetben, melybe örült pazarlása juttatá. Rémséges adósságai miatt oda jutott, hogy maholnap a csődöt ki kell mondani ellene. Egy csődbe jutott király! Ez is a 19-ik század

csodája lesz. — Lajos király már régóta nem talál országában embert, ki pénztárának kezelésére vállalkozzék, mert nem kicsi dolog is egy oly pénztárt kezelni, melyben soha sincs egy árva fitying sem. A hitelezők, nem győzve a várakozást, a napokban kérvényt nyújtottak be az illetékes bírósághoz a királyi palotában eszközöndő foglalás iránt. Egy szép napon aztán megperdül a dob a diszes királyi palota előtt s a jámbor bajorok még megérik azt a csodát, hogy királyuk butoraira licitálhatnak.

Az ifjuságé a jövő! Magyarország minden 10 évben 2 millió 276 ezer gyermeket állít elő, s ha ezek a törvény rendelete szerint mind járnának iskolába s mind megtanulnának magyarul, nem lenne szükség magyarosító együletekre, mert e század végén már 7 millió ifjú szállna ki iskoláink falai közül. De — fájdalom! — nem így van. Egy fél-millió gyermek nem jár iskolába s 1 millió 170 ezer meg nem magyarul, csak 7936 iskolában tanítanak magyarul, s ezzel szemben 8224 iskolában a tannyelv nem magyar. Ilyen viszonyok között a magyarosító együletekre nagy feladat vár s különösen az erdélyrészi magyar küzművelődési egyesület a Királyhágnál innen nagy nemzeti missziót van hivatva teljesíteni. Azért mi ezen újévben áldást és sikert kívánunk ezen együletek működésére. — A mi kedves szász, szerb, meg oláh testvéreink hazafiatlan rugdalózásainak megfékezésére különben addig is nem ártana egy kis bismarcki orvosság, t. i. egy néhány agitatornak rövid uton utilaput kötni a lábára. Ez az ország nem oly nagy, hogy ellenségeink is megférjenek benne.

Uj egyesület.

(Ajánlva az ifjuság figyelmébe.)

Kézdi-Vásárhelyt, 1886. jan. 2.

Képelem, minő kérdőjellé változik az olvasó arca, midőn e cikkek címére tekint, mondván: Ugyan még miféle egyület tudnak kitalálni, hiszen a már meglevők is elégségesek arra, hogy a XIX. század második felét az együletesdi-játszás korának nevezzék. Elismerem, hogy sok igaz van benne. Tudom, hogy az együletek napjainkban gomba-módra nőnek; tapasztaltam azt is, hogy a ki valamely eszmének megtestesítése végett egyület alakítását javasolja: arra megvetőleg, szánandólag vagy fépen gunyosollyal tekintenek. Én tudom ezeket, s mégis elmondom azt, a miért tollat fogtam kezembe, mert kötelességet teljesítek vele. Dologra hát!

Napjainkban ama régi közmondás: „Ép testben lakik az ép lélek,” mind nagyobb, nagyobb tért hódít. Az állam már legfontosabb teendői közé számítja az egészségügyet; sőt újabb időben az állam és egyesek részéről egészen lázas mozgalom indult meg az egészségnek — ezen legdrágább kincsnek — megóvása érdekében. Azonban az egyesek, sőt az állam is gyenge, ha a társadalom — ezen minden nemesebb eszmének keresztülvitelére nézve leghatásosabb tényező — nem áll sorompóba.

Együületet akarok: a fiatal emberek véd-és dacz-szövetségének egyesületét a közegészségügynek egy igen elhanyagolt s a divat áramlata miatt kellő megfigyelésre nem méltatott ága érdekében.

Voltam gyakran női társaságban, s figyelmemet gyakran megragadta, hogy a fiatal leányok, sőt fiatal asszonyok huzamosabb ideig egy helyen nem tudnak ülni, hanem szüntelen mozogniok kell, mint a higanynak; s igen gyakran megtörtént, hogy az ilyenek arca hol vérvörös, hol halványossárga volt, s olykor szédülés s másnemű rosszul-letről panaszkodtak; eléfordult a báliutakban igen gyakran az ájulás, sőt még a halál is. S vajjon mi okozta e színváltozást, ájulást, görcsös bajokat és halált? ... Most már tudom... a derékfűző, vagy mint közönségesen, ha nem is magyarul nevezni szokták: a mieder.

Igen, ama lassu, de biztosan ható méreg, mely összerontja, fejlődésében megakadályozza s az élet különféle viszonyainak elviselésére képtelenné teszi a női testszerveze-

tet. Azok, a kik alkalmazzák, legnagyobb részben nem bírnak tudatával ama nagy veszélynek, mely a derékfűző viseléséből 100 esetben 95-ször csúszhatatlanul bekövetkezik. A természet munkájába avatkoznak s az egyenletesen és összhangzatosan fejlődő testet készenre megbénítják, nyomorékká teszik.

Ha nem csalódom, Angliában van egy titkos s minden nemesebb érzést felháborító olyan társaság, mely azzal kereskedik, hogy a kis gyermeket ellopja vagy lelketlen, elvetemült anyától olcsón megveszi s nyomorékká neveli; p. o. egy nagy edénybe beleteszi, s a gyermeknek onnan nem lévén szabad soha kimozdulni, olyanná formálódik, mint a kérdéses edény, s ily — minden emberi alakot nélkülöző — torzkép képezi ezen társaság mutogatásának s következőleg kereskedésének tárgyát.

Nem akarom egészen direct nőinkre alkalmazni a felhozott példát, de bátran ki merem mondani, hogy művelt nőink legnagyobb része keresztülmegy a felhozott példához hasonló tortúrán, csupán divatból; s ha nem is lesz oly nyomorék, mint a Hugó Viktor „Nevető ember”-e, de a tudó, máj, szív s a mieder hatását érező többi testrészek a fejletlenség és összhangtalanság miatt elég békán lesznek arra, hogy a nő később anyai terhes kötelességét ne teljesíthesse, hanem áldozata legyen az átkozott tetszési vágynak, divatnak és női hűségnek.

A ki figyelemmel kísérte, meggyőződhetett arról, hogy a művelt osztályhoz tartozó s természetesen miedert viselő nőink egy tekintélyes része fiatalon, 22—25 éves korában s többnyire tüdőgümőkórban hal el. Általában bebizonyított tény az, hogy a tüdőgümőkór nagyon „divatos” betegség kezdett lenni, sőt egyik statisztikus állítása szerint átlag véve minden hetedik halott ezen betegségben mult ki. A fővárosban pedig a halottak 45—47%-ánál ezen betegség konstataltatott.

Merész állítás volna az, hogy mindezeknél a betegség egyedüli oka a derékfűző; s már csak azért sem felelne meg a valóságnak, mert a fenjelzett százalékba a férfiak is bele vannak számítva. E mellett ezen betegség kifejlődését nagyon elősegíti a rossz levegő, silány életmód, egészségtelen, nedves lakás stb. Én csak azt állítom, s állításom a tapasztalatból van merítve, hogy a művelt osztályhoz tartozó nők igen sokan, sokkal többen, mint a köznépi osztályból halnak el fiatalon, s a fiatalon elhalt ilyen nők legnagyobb részben tüdőgümőkórban szenvedtek. S ez természetes; mert a miederviselési mánia — mert ezt már divatnak sem lehet nevezni — annyira ment, hogy ismertem és ismerlek fiatal leányokat, kiknek anyjuk elég meggondolatlan a serdülő és fejlődésben levő testet még éjszakára is a mieder rablánczaiba fűzni. Vajjon tudja-e az ilyen anya, hogy beleegyezését adta gyermekének öngyilkossági szándékához?

De azonkívül, hogy a szoros derékfűző nem engedi a legkényesebb testrészek kifejlődését, a hűség még azon nem eléggé el nem ítélt meggondatlanságot is elköveti a fiatal nővel, hogy csak azon táplálékot s azt is nagyon csekély mennyiségben veszi magához, a mely kevéssé vörképző; mert fél a meghízástól, mivel a mama utasítása, meg a széles fiatal uracsok bókjai mindig így hangzanak, hogy csak a szunyogderék igazi bájos, s a halotthalvány arcú uri és festői szép.

S hova vezet ezen nyakatekert okoskodás? Arra az elhibázhatatlan tényre, hogy a mi természetellenes, az megboszulja magát. A fiatal leány vérhiányt kap, s midőn anya lesz, az ezzel járó nehéz kötelességgel szemben nincs meg az ellenálló képesség; nem gyűjtött vért, míg idő volt rá; összeroncsolta, a helyett, hogy edzette volna a testrészeket, s így vagy egész életére beteges, nyavalyás lesz, vagy a tüdőgümőkórnak be kell következnie, mely biztos halálba vezet, még ha az érdekeltek szíve kettéhasadna is.

Becsüljük meg az egészséget, mert a nélkül nincs boldogság, s boldogság nélkül pedig nem ér semmit az élet.

Nem méltó-e tehát az egészségügynek ezen ága a kellő megfigyelésre? S nemzeti

és fajfenntartási szempontból is nemfigényel-e gyors intézkedést? Hallgatni, s tovább is tétlen nézni ezen öngyilkosságot, nem nemzeti bűn-e?

Azonban nem hatósági intézkedésről, hanem társadalmi mozgalomról lehet itt csak szó; s ez akciót megindítani mindenkire nézve hazafiai kötelesség.

Tegyük fel a kérdést, hogy mik az okai a nők miederviselési mániájának?.. Határozottan a férfiak eljárása. A nő tetszeni kíván s felhasznál mindent szépsége hatványozására; s ha a férfaktól folyton hallja, hogy milyen bájos a szunyogderék, elkövet, még élete és egészsége kockáztatásával is, mindent arra nézve, hogy nádszáll vékony-ságu legyen. Tehát nem a tantulusi kinszenvedésben való gyönyörködés, hanem a férfiak, különösen a fiatal emberek eljárásában kell keresni a hibát. S egyre szívesebben kell keresni a hibát. S egyre szívesebben kell keresni a hibát. S egyre szívesebben kell keresni a hibát.

Meg kell tehát szüntetni az okot, hogy szűnjék meg az okozat is. Változtassák meg a fiatal emberek eljárásukat. Sőt tegyenek többet. Gyűljenek össze, alakítsanak egy társaságot vagyis egy derékfűző-ellenes egyesület. A hosszú farsang a gyors határozást követeli. E társaságban kölcsönösen kötelezzék magukat, hogy sem nyilvános, sem magános társaságban, sem bálban, szóval sehol a miedert-viselő nővel nem társalognak, nem táncolnak; s teszik ezt azért, mert a miederes nő önmagával, családjával és hazájával szemben nemzeti bünt követel. Ez elhatározásukat adják tudtára a nőknek, s szilárd meggyőződés, hogy eljárásuk célhoz vezet, ha a kitarítás nem fog hiányozni. A ki kötelezettségéről megfedkeznek, köteles volna egy forintot fizetni a „Rudolf” kórház javára.

Gondoljátok meg fiatal barátaim, hogy a felvetett indítványunk keresztül vitele sok életet mentene meg kedves hazánknak. A közegészségügy, a nemzet s önmagatok érdekében fejtetek ki élénk mozgalmat a derékfűző ellen, mert a mieder a női-nem philoxerája. Később ti is férjétek és családapák lesztek, s ha magasabb szempont most még nem lelkesítene is, mert csekélyebb fontosságúnak tartanátok ez ügyet, de önmagatok jól felfogott érdeke sürgősen követeli az erélyes és kitartó mozgalmat.

Maksai.

Közművelődési egyesület.

Lapunk csikmegyei szerkesztőjének 2050. számú ívén folytatólagosan aláírtak:

2. Pototzky Kristóf alapító tag 100 frttal.
Rendes tagokul: 5. Kánya Gyula, 6. Csizsér Elek, 7. Bogády Gyula, 8. Benedek Istvánné, 9. Gecző Béla, 10. Bocskor Béla, 11. Sándor Gergely, 12. Sándor Dávid, 13. ifj. Zakariás Zaki, 14. Petres Ferencz, 15. László Samu, 16. Mihály Ferencz, 17. Fejér Sándor, 18. Buttyán László 12—12 frttal, 19. Mihály József p. ü. biztos 6 évig 5 frtjával.

Pártoló tagokul: 1. Bocskor Zsigmond, 2. Székely Ferencz, 3. ifj. Deák György, 4. Kristó Ferencz, 5. Sipos Péter, 6. Kőszegi Károly, 7. Szász János 3—3 frttal.

Külömfélék.

— Benkő Sándor kézdívasárhelyi rendőrkapitány urtól 5 frtot vettünk újév napján oly kéréssel, hogy azt a kézdívasárhelyi „Rudolf” kórház alapja javára szolgáltatassuk át. Benkő ur kijelenti, hogy ezen összeg a kézdívasárhelyi nemes csizmadia-társulat által ősi szokás szerint a rendőrkapitánynak adni szokott újévi ajándék. Városunk érdeme ifju rendőrkapitányának ezen szíves adományát oly kijelentéssel nyugtázzuk, hogy az 5 frtot rendeltetése helyére áadtuk.

— Újévi gratulációk. Új-év napján Kézdívasárhely város tanácsa testületileg tisztelt Székely József polgármester úrnál. Varga József főjegyző tolmácsolván a tisztviselői kar jó kívánatait. A polgármester ur ezután az ev. ref. egyház, majd meg a tanítói testület tisztelgését fogadta. Ezután a tisztelgők együttesen a jelenleg városunkban időző Br. Szentkereszty Stephanie ő méltóságához vonultak, hol a tanács és képviselőtestület ne-

vében Szócs József polgármester ur s az ev. ref. egyház nevében Székely János ev. ref. lelkész ur adtak ékes beszédekben kifejezést azon határtalan tiszteletnek, melyet a nemes bárónő fáradhatlan emberbaráti működéséért mindnyájan éreznék, s azon jó kívánatoknak, melyek e város minden egyes polgárát áthatják. Tiszteltet a törvényszéki tisztviselői kar érdeműs elnöke Dónáth József úrnál, hol Balog Izra törvényszéki bíró mondá el jó kívánatait az új-évre. A m. kir. honvéd tisztikar szintén testületileg tiszteltet derék parancsnoka Benedek István őrnagy úrnál.

— K-Vásárhely város képviselőtestületébe az 1879. évben megválasztott képviselők 6 évi ideje mult 1875. év végével lejárván, az új választás f. év január 9-én fog br. Apór Gábor alispán ur vagy helyettese elnöklelte a tanácsházánál megtartatni. A kilépő képviselők nevei a következők: Székely János evang. reform. lelkész, Benkő Pál törvényszéki jegyző, K. Csizsár József, Szotyori János, Kovács János borkereskedő, id. Kovács István, Krinczy Károly, Molnár Józsiás, id. Szócs János, Jancsó Dénes, Bodó József, ifj. Kovács Imre.

— Mulatságok. A jövő farsangra eddig öt mulatság van a kézdívasárhelyi tanácshoz bejelentve, ugymint: 1. A háromszékmegei Erzsébet árvaleánynevelőintézet sorsolással egybekötött társas-estélye Szabó Mózesné urhölgy és Kelemen István urelnöklelte alatt. 2. Az országos vöröskereszt egyetel kézdívasárhelyi választmányának estélye ifj. Jakab Istvánné urhölgy és Fejér Károly ur elnöklelte alatt. 3. A kézdívasárhelyi „Rudolf” kórház elite-bálja Szócs József polgármester ur és Gábor Péter szolgabíró ur elnöklelte alatt. 4. A kézdívasárhelyi Stephanie menház társas estélye özv. Pap Andrásné urhölgy és Szócs József polgármester ur elnöklelte alatt. 5. A kézdívasárhelyi oltáregylet álarozos bálja id. Dávid Istvánné elnöklelte alatt. 6. A k-vásárhelyi tanács által egy építendő bálterem alapja javára rendezendő sorsolással és közvacsorával összekötött elite-bál. A bálók beosztására nem sokára egy értekezlet fog összehívni s akkor az eredményt közölni fogjuk.

— Kovásznai hírek. A vörös kereszt egyetel orbaijárasi fiókja mult hó 29-én gyűlést tartott, melyen az eddigi bizottsági tagok ismét meg lettek választva. — Másnap fillérestélyt rendezett a fiók-egylet özv. Márkántné háziaszony és Gy. Róza házi kisasszony vezetése alatt, melyen azonban kevesen vettek részt. Levelezőnk panaszkodik, hogy ott a kedves, egyszerű estélyek nem részesülnek oly partfogásban, mint a hogy a község szépszámu intelligenciája mellett válni lehetne.

— Megható ünnepély folyt le a háromszékmegei „Erzsébet” árvaleánynevelő intézetnél karácsony estéjén. A nemes-szívű emberbarátok, élükön Baró Szentkereszty Stephanie ő méltóságával, nemcsak kegyes adományokkal lepték meg a szerencsétleneket, hanem az általuk rendezett karácsonyi ünnepélyen is részt vettek. Az ünnepélyt az árvák alkalmi összhangzatos éneke nyitotta meg, mely után tiszteletes Székely János ur tartott egy csinos beszédet a jelenvolt jöltevékhöz és a kis árvákhoz. Ezután a gyermekek a díszes karácsonyfa körül sorakozva, alkalmi verseket mondtak és imádkoztak kegyes jöltevéikért. A megható ünnepélyt becses jelenlétükkel emelték: elnök báróné ő méltóságán kívül Hankó Lászlóné, Benkő Pálné, Kovács Áronné, Fejér Lukácsné, özv. Pap Andrásné, Réthy Józsefné, ifj. Jakab Istvánné, Barabás Ferenczné, Welnreiter Györgyné, özv. Orosz Istvánné, özv. Jakab Ferenczné, Pap Adolfné, Fejér Nina, Fejér Vilma, Szócs Etelka ő nagyságaik; tiszt. Székely János ev. ref. pap, Szócs József polgármester, Baló László, Vajna Károly, Barabás Ferencz, Hosszu Béla urak. A keresztényi szeretet melegt a társadalom legnagyobb segélyező tagjaival éreztették mindazok, kik az árvák részére ez örömmünepélyt rendezték s akár kegyes adományaikkal, akár becses megjelenésükkel ez örömmünepélyen részt vettek. Jézus Krisztus is az ily ártatlanoknak vette fel gondját; méltó tehát, hogy nemes példáját éteren is kövessük. Az ily jöltevék sokáig éljenek! Egy jelen volt.

— A mult számunkban közölt iparhatósági bizottsági névsorból kimaradtak Nagy Ferencz szeszgyáros és Sáska Aetal urak nevei, mit oly megjegyzéssel sietünk helyreigazítani, hogy nevezett urak K-Vásárhely részére lettek megválasztva.

— Ő-év estéjét régi szokás szerint megünnepezték K-Vásárhelyen. A mint a toronyóra 12-öt ütött, az ev. ref. toronyban, felzendült a hívek éneke, megkondultak a harangok, üdvözölvén a beköszöntött újévet. Egy negyed óráig nappali mozgás és élénkség töltötte be az utcákat. A piac és utcák hirtelen megteltek járókelőkkel, kik szívélyes hangon kívántak egymásnak boldog újévet.

— Az erdélyi magyar közművelődési egyesület direktoriuma, támaszkodva az igazgatóválasztmányának mult hó 12-én hozott határozatára, mely szerint az egyesület kézpénzösszegének felével alkalmas időben magyar földhitelintézeti papir s magyar papírjárdék kölcsön veendő, elhatározta, hogy egyelőre 35,000 frt erejéig vásárol megfelelő papírokat, mely célból a kolozsvári 5 pénzintézet mindenikénél — hol az egyesület betétei vannak — 7—7,000 frtra nézve már felmondást is jelentett be. A papírok szolgáltatását illetőleg ajánlattevésre megfelelő helyen haladéktalan felszólítás történt.

— A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudomány-egyetemen a baba-tanfolyam jan. 15-én veszi kezdetét s tart június hó 15-ig, miről az érdekeltek értesíttetnek.

— Kézdíszentléleki B. L. a karácsonyi szent ünnepekre egy kis pénzmagot akarván könyvnyű módon szerezni, szánját Kézdí-Vásárhely felé irányítá oly célzattal, hogy onnan valami őrzetlen portékát elemel s annak árából majd boldog ünnepeket szerez magának. Sikerült is Kézdí-Vásárhelyt egy török-buzás kast felbontania, s annak tartalmából két zsákot megrakva, vigan szánkázott haza felé. A véletlen ép arra vezetett egy csendőrt, ki már régen ismerte B. L.-t körmös természetéről. A két zsák csős törökbuza, mint két megozafolhatatlan gyanuk, ott hevert a szánban, s bármennyire igyekezett B. L. uram a két zsáknak az „igaz szerzemény” címét megadni, a csendőr bekíséré a kézdívasárhelyi törvényszékhez.

— Hirtelen halál. Szárazpataki Pakocs András favágót szélhűdés érte s rögtön meghalt. Ép azon boldog pillanatban érte utól a halál, midőn egyik csapszékből egy csepp pálinkát akart magához venni.

— Petroleum áldozata. Kovásznáról írják lapunknak, hogy Deák Domokos földbirtokos ur egyik nőcselédje mult hó 23-án reggel vigyázatlanságból feldöntött egy égő petroleumlámpát, melynek tartalma ruhájára ömlött s azonnal lángba kapott. A szerencsétlen leány kétségbeesett sikoltással rohant végi a szobákban, míg végre urának szobájába ért, ki látva a veszélyt, nem veszté el lélekjelenlétét, hanem azonnal a mentés után látott. Letépte a leány égő ruháit s nagy kendőket csavarva rá, sikerült a tüzet eloltani. A leány a bátor hölgy segélye által megmenekült a tüzhaltól, de súlyos sebekben fekszik.

Irodalom.

Az elmúlt év utolsó heteiben egy néhány érdekes irodalmi újdonság jelent meg könyvpiaconkunk, melyekre nem mulasztjuk el a közönség figyelmét felhívni. Három fiatal író lépett egy-egy kötet elbeszéléssel a közönség elé, támogatva a fővárosi saji osztatlan elismerése által. Az első Mikszáth Kálmán, a rövid idő alatt oly nagy hírré kapott beszélyiről, ki eddigi remek elbeszéléseivel s rajzaival annyi kedves órát szerzett a magyar közönségnek. Most „Urak és parasztok” cím alatt egy kötet apró elbeszélést bocsát közre. Ára 1 frt 50 kr. Kapható a Révay testvéreknél Budapesten. — Patalei István könyve a Pallas kiadóhivatalában kapható. Ára 2 frt. — Rákosi Viktor, kit eddig Sipulusz név alatt mint szellemes, kedves humoru tárczaíró ismer a közönség, most „Verőfény” cím alatt egy kötetet kedves elbeszéléssel lép a közönség elé. Szellemes tolláról a lapunk mai tárczájában megjelent közlemény elég fényes bizonyítékot nyújt. A „Verőfény” szerző tulajdona s ára 1 frt. Mindhárom könyvet a legmelegebben ajánljuk a közönség figyelmébe.

Megjelent Székely Aladár kiadásában Tolnai Lajostól egy 5 kötetes regény „Az új főispán” cím alatt. Ára 1 frt. P. Szathmáry Károlytól „Fekete asszony” cím alatt egy 2 kötetes történelmi regény. Ára 3 frt,

CSARNOK.

A képviselőház karzatáról.

Irta: Mikszáth Kálmán.

A szónokok.

Hajdan csak egy pár szónok volt, a többi nem igénylő legföljebb a „fölszólaló“ nevet. De most már nem születnek többé Magyarországon kis emberek. Mindenki nagyszabású beszédek tart. Még a szűz szónokok is.

Pedig a szűz beszéd nem tréfa dolog. A legsajátosabb érzés a világon.

Feláll az ember és a terem is emelkedik vele. A padok elkezdnek szaladni rézsut összevissza. A homlokzat hat márványos oszlopa összehajlik, mint szélben a kukoricaszár.

A halványpiros színű pokrócczal betertett medium oldalt ferdül s a gyorsírói ketrecz felszalad a magasba.

Péchy Tamás az elnöki székből jegyzőtől, előadástól sülyedni kezd. Feje felett az óra örülten forog s a mutató egyszerre mutatja a nap minden óráját.

Magának a szűz szónoknak száz érzéke keletkezik, a melyekről eddig tudomása sem volt. Hall nem csak a füleivel, de az idegeivel is. S meghallja mind a háromszáz embernek minden sugva tett megjegyzését. Ha mozdul, ha ásit, ha sohajt, ha gunyosan nevet vagy fitymáló gesztust csinál valaki, azt mind felfogja a szónok szeme.

A honatyai kopasz homlokok beszédek lesznek. A szűz szónok a fehér lapokról is olvas tetszést vagy nem tetszést. Erzi, miként szegződik reá minden szem s e szűz nézés hevitől belül s ébren tartja testének minden porcikáját. Szikrákat csal ki s oly erőket fejleszt, melyek nem léteznek, csak a szűz szónokokban.

Az eltompult öreg szónok már az előtte levő embert sem látja meg.

A szűz szónok előtt elzöldül a világ. A zsvajv lankasztóan hat rá, a néma csönd édes kéjjel csiklandozza. Egy-egy „helyes“ kiáltás, mely halkan elszalad a padok között, mint hűs szellő, izzó homlokát, enyhádon simogatja.

Előtte a guggaszkodó képviselők olyanok, mint a megszózott békacombok, örök mozgásban látszanak lenni.

Egy háborgó tenger a ház képe. S e tenger fölött ő uralkodik a szavával.

Egy mondat s a fejek megmozdulnak, halk morgás támad, egy másik mondat s a tenger csendesen pihen, egy harmadik megjegyzés a játszi napfény, a tetszés szívérványa pajkoskodik a habok tarajos hátán.

... Hja, nagy baj az, urak, hogy annyi sok ember szereti a saját hangját hallani.

Az ember azt várná, hogy egyszer csak bekövetkezik egy idő, a mikor senkinek sem lesz semmi mondani valója, a mikor mindenki kibeszéli magát, — de nem, legyenek önök nyugodtak e miatt, soha se éri zavar a parlamentárizmust.

A legnagyobb szónok nálunk tagadhatatlanul Apponyi Albert gróf. Ha az ő nevét olvassa a jegyző, rohan be mindenki, mintha abédhez harangoznának.

Öblös, őszinte hangjának ércze az egész termet betölti. Magatartása nyugodt, mozdulatai kimérték és plasztikusak, előadása folyékony és szingazdag, mester a mondulatiókban s gondolatát művészi formában gruppirozza. Apponyi egy nagy műszónok, ki ellenfeleit is elragadja.

Jóval szűkebb Szilágyi Dezső. Kevesebb benne a lendület és a kolorit. De veszedelmes orátor, ki nagy hatalommal rendelkezik, mert a sophismákból tetszésszerűt következtetéseket von le. Apponyi megjegyző hallgatóit és ünnepélyes hangulatot teremt. Mintha egy hatalmas sasmadár röpködjön a levegőben. Szilágyi ellenben fölíngert pártját, összetöri az ellenfelet, melynek folytonosan a feje fölött kóvályog, mint a kánya s egyet csip vagy koppant a csőrével. Fölkap egy-egy mameluk csirkét és azt fölviszi a levegőbe, majd leereszti a magasból a földre. A satyra ostorait meg-megpattogtatja s szórja a guny nyilatát zápor módra. Hatalmas alakja, domboru melle, oroszán feje összhangban áll szónoki erejével. Ajkain gunyoros mosoly ül és gyűlölet. A gesztusai sokszor izléstelenek.

A legnagyobb szónokok után a legkedvesebb jön: Jókai Mór.

Vannak, a kik elragadják, felvilágosítják, megnevetetik, elálmosítják, hazakergetik a tisztelt Házat. Jókai megpezsztözteti.

Lassu hangon beszél Néha-néha oda nyúl ősz parókájához, majd lehajítja fejét félvállra, szeliden, mintha mesélne egy színes fonalon. Kék szeme nyájasan pihen azokon, kiket korhol. (Hiszen virággal hajigálja őket!) Meg-megpödrli a bajuszát is, miközben tetetett jámborsággal csöppenti el mézédés humorját.

A „Ház sárkánya“ Ugron Gábor. Az ő beszédjeiben van a legtöbb tűz és az ő előadásában a legtöbb hűv. Mint rögtönző, páratlan tehetség.

Gyakran történik meg, nagy viták elején, hogy beszédekkel akarják az időt kihúzni, a mig elkészülnek a többi feliratkozott pártbeli orátorok, vagy a mig beérkeznek a voksok. Ugron hátrafordul ilyenkor beszédközben a társaihoz:

— Beszéljek még?

— Még egy fél óráig.

Beszél tehát egy félórát és pedig zamatosan, lendülettel, a meggyőződés melegségével. Némely mondata egy szőlővén susterog, mint az izzó vas, ha elhajítja.

— Elhagyhatom már? — kezdi ismét a lefektetett mulva, miközben már patakban csurog le kivörösödött arcán az izzadság.

— No még egy negyedórát!

Egy kendőt csavar nyakára, mikor bevégi s rohan a folyosóra kihűlni, ott fogadva föl villanyozott párthiveinek kézszorítását.

Épen olyan merész, épen olyan kormányozhatlan (mint a léghajó) Thaly Kálmán is. Annnyira beleléti magát Rákóczyék közé, hogy itt is öröklé magá mellett éri őket. Ott ül a balján Bercsényi s nyers igazságokat sugdos a fülebe; látja Kolonicsot a tulsó oldalon s vérbe borul szeme a dühtől...

Nem korbácsol fel ádáz szenvedélyeket, de elringat, elandalít az édes szavu Horváth Boldizsár, a régi klasszikus oratori iskola nagy alakja. Beszédje csillog-villog az aranyozástól.

De többit tesz Horváth Boldizsárnál például gróf Károlyi Sándor, mert ő nemcsak elringatja az embert, de el is altatja tisztelegesen. Gőndöcs Benedek fuvolaszerű hangja unikum. A játszi gyermetség és a szüzsies naiv észjárás bugyboréka nem minden kellem nélkül valók. A Tisza Lajos előadása szürke, de beszédjeinek van bizonyos sajátos színe és zománcza. A puritán egyszerűséget képviseli Hegedüs Sándor: ép oly pongyola, mint Tisza Kálmán s ép ugy van élöze és svádája, mint annak.

Mint előadó, gyakran megteszi a zárbeszédeknel, hogy mikor már végezné, szétnéz előbb, ha vajjon többségben vannak-e már s ha még mindig nincsenek behajta a szavazáshoz szükséges elemmentumok, egy kis fordulattal még egy emeletet épít a beszédjére.

De ezek a hangok mind csak légyaszárnnyak nesze Vámos bömbölő szavához képest! Keeskemét követével csak Körösi verse nyelhet. (Hogy mért hívják ezt épen Körösi-nek?)

De ha Vámosé a legnagyobb hang, gesztusok dolgában nem megy senkihez kölesőnért Zimándy, a „Trefort kalapácsa“ (a hogy nevezi magát).

Szemei kidülednek, arca rákvörös lesz, szájából messze szétfregcsig a nyál. Halántékain sajátzerű vastag, kék erei kidagadnak, homlokránczai összetepednek, mint a pamutsapka, a nyaka íreg-forog, a két keze úgy jár, mint a kasza, hosszú testével hol előre, hol hátra hajlik negédesen.

Nevezetességre nézve azonban mégis Zay Adolf áll legelő. Mit ér a Vámos nagy hangja, a Zimándy testi ornamentikája, ha mégis Zay tartotta eddig a magyar parlamentben a leghosszabb beszédet? Négy egész óráig tartó beszéd volt ez a köznéptanodai törvényjavaslat tárgyalása alkalmával. Hogy mit tartalmazott, azt élő ember nem tudja, mert mindenki elfelejtette az elejét, mire a közép jutott.

Polonyit, ki akkoriban alapított egy kis lapot, arra kérte, próbálja a beszédjét lekölzölni folytatásokban, mire ez mentegetőzve felelt:

— Lehetetlen az, barátom, mert megval-

lom neked négy szem közt, hogy a lap csak a választásokig fog tartani.

Ebből aztán lehet képzelni, mekkora beszéd volt. (Gondozó.)

Közzgazdaság.

Magyarország mezőgazdasági termelése. A földmívelési miniszteriumban a gazdasági szaktudósítók által beküldött jelentések alapján pontos és igen érdekes összeállítás szerkesztették az 1885. évi összes őszi termelés eredményei felől. Ez összeállítás a tulajdonképpeni Magyarország 63 megyéjére terjed és az 1884. évi őszi termelés eredményeivel egyhehasonlítva áttekinthető képet nyújt az elért eredményeknek és a termés amaz arányának, a melyben ez a megmunkált területekhez viszonyítva áll. E hivatalos összeállítás szövegét, melyben a zárjel közé foglalt számok az 1884. év megfelelő eredményét tüntetik fel, a következőkben közölhetjük:

Köles és tatárka: megmunkáltatott 84244 (87844) kataszteri hold, mely 464422 (455764) métermázsza terményt szolgáltatott. Kukoricza: megmunkáltatott 3259127 (3224942) hold, 27985654 (22551552) métermázsza terméssel.

Hüvelyesek: megmunkáltatott 179 ezer 675 (168594) hold, 1001811 (1002734) métermázsza terméssel.

Len: megmunkáltatott 19054 (19133) hold, 62955 (70143) métermázsza lenmag és 41078 (55022) métermázsza fonál terméssel.

Kender: megmunkáltatott 116409 (114 ezer 66) hold, 433204 (395249) métermázsza kendermag és 414597 (420534) métermázsza fonál terméssel.

Dohány: bevettett 98871 (101444) hold, 623840 (614138) métermázsza.

Czukorrépa: beültetett 55174 (67 ezer 592) hold, termelt 2793978 (22895229) métermázsza.

Takarmányrépa: bevettett 158551 (140252) hold, termeltett 21364077 (18 millió 873088) métermázsza.

Herefélék: bevettett 388558 (349 ezer 244) hold, termeltett 8846480 (8 mil. 298689) mmázsza.

Bükköny-keverék stb. bevettett 362658 (327639) hold, termelt 5995377 (6 mil. 86392) mmázsza.

Természetes kaszáló: használatban volt 4452162 (4564590) hold, termelt 50135429 (60244712) métermázsza.

Szerkesztői izenet.

A helyi takarékpénztár és kisegítő takarékpénztár igazgatóságának. Tér szűke miatt a legjobbat lehetett sem szoríthatunk be mai számunkba. A jövő számban közölni fogjuk.

Felölös szerkesztők:

Ifj. Dohay János.

Sprencz György.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

A „Betegbarát“ című röpiratban számos háziszervet ismeretve, melyek sok éven keresztül megbízhatónak bizonyultak s ez okból a legmeglebbebb ajánlatra méltók. Minden betegnek ismerni kellene e röpiratot. Különösen pedig azokat, a kik küszöbnyben vagy csúszban, tudósorvadásban, ideggyengeségben, sápkórban stb. szenvednek, arra figyelmeztetjük, hogy az egyszerű háziszervet által nagyon gyakran meg az úgynevezett gyógyíthatlan betegségek is megszűnnek. A ki a „Betegbarát“ olvasni kívánja, az írjon egy levelezőlapot Richter kiadó-intézetnek Lipcsebe, mire a röpirat megküldetik. A megrendelőnek ez költsége nem kerül.

HIRDETÉS.

Háromszékmege Peselnek községében, a „Nyáras“ nevezetű erdőségben 2000 drb tölgyfa eladandó; használható vasuti épükezésekre, távirad-fák- s egyébféle eszközökre. Értekezhetni alattírnál.

Peselneken, 1886. január hó.

Özv. Soliom Venczelné.

ÉN CSILLAG ANNA

185 centimeter hosszú óriási Loreley-hajammal, ezerekre menő köszönő iratokkal bizonyítottam be, — melyek mindenkinek rendelkezésére állanak — hogy az általam kitalált kenőcs, mint legbiztosabb szer, mindennemű hajbetegségek és hajhullás ellen, a hajnöves előmozdítására, a hajbőr erősítésére, fejköszvény, korpaképződés és kopaszodás, egy hajusz és szakáll gyérsege ellen bámulatos eredménnyel használtatott. Bizonyítványok a szer elemzéséről a leghiresebb szakférfiak részéről rendelkezésre állanak.

Egy tégely ára 50 kr, 1 frt, 2 frt, használati utasítással együtt. Postai utánvétellel, vagy az összeg előleges be- küldése mellett a világ minden részébe megküldetik

Csillag és társa gyárából.

Budapest, VI. királyutca 26. sz.

Kezdi-Vásárhelyt kapható Kovács Ferencz gyógyszerárban, valamint Magyarország jelentékenyebb gyógyszerárjaiban. 5—20

HIRDETMÉNY.

Id. Zsigmond György tulajdonát képező köház első emeleti része, mely áll 5 szoba, 1 kamara és pinczéből, a jövő 1886. évi ápril hó 24-étől kezdve haszonbérbe adandó. Bővebben tulajdonosnál értekezhetni.

Rendkívül érdekes és becses

„KÉPES CSALÁDI LAPOK“

karácsonyi száma.

melylyel VIII. évfolyamának ujévi negyede kezdődik.

A lap nyolcz éves multja és kivivott népszerűsége magában értelmesei annak érdemét. E számában az érdekes elbeszéléseken kívül, melyeket Borostyáni Nándor, Rákosi Viktor, Gerő Károly írtak, két új eredeti regényt kezd meg Erdélyi Gyulától és Sziklay Jánostól. Képei mind kiváló szépek.

Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

A lap előfizetési ára: negyedévre 1 frt 50 kr, félévre 3 frt, egész évre 6 frt.

Ez tehát a legolcsóbb és legszebb képes hetilap.

A „Képes Családi Lapok“ kiadóhivatala, Méhner Vilmos Budapest, IV., papnövelde-utca 8. szám.